

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marți, Joi și Sâmbătă.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiu, str. măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român”, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 14 fl., — de douăori 24 fl., — de trei ori 30 fl.
rândul cu litere garmond.

Stafia!..

Sibiu, 20 Decembrie n.

Bătrâna „Gazeta” dela Brașov, care dela moartea mult regretatului Aurel Mureșianu încoace tot mai mult s'a depărtat dela calea adevărului și a dreptății în discuțiile purtate în chestii de interes public, — lucru pe care i l-a spus cu multă temeinicie „Drapelul” din Lugoj în articolul din care am reproduc și noi o parte, nu tocmai de mult, — se bucură în numărul de ieri de știri primită din Budapesta, că noua alegere de episcop pentru dieceza Caransebeșului va fi confirmată, din care motiv, după cum ne spune, răsuflă acum mai ușurată, căci scapă de o — stafia!

Și „Gazeta”, vorbăreață, ca toate bunicele, ne spune și aceea, care era stafia de care s'a temut și care a făcut-o să nu poată dormi? E de o parte imbulzeala prea mare a candidaților la episcopie și răvna lor de a pune mâna pe mitra arhierescă, de altă parte atitudinea șefului bisericii noastre, care față de alegerile din trecut a ramas — neutral. Faptul acesta o înduioșază mult pe bătrâna „Gazeta”, care cu sentimente de durere se întreabă, că de ce a ramas neutral? Dar să-i cităm cuvintele proprii:

„... Șeful bisericii generale trebuie să rămână neutral la zbuicimările, cari istovesc o dieceză „sufragană” a lui, o dieceză pusă sub oblăduirea sa, cu deosebire atunci când e vacantă? Nu ar fi fost lucru mai frumos, ca șeful bisericii să se întrepună din respect, pentruca voința majorității din o dieceză a sa să fie respectată fără condiție, în loc de-a rămânea neutral? Nu era poate chiar o datorință de-a amenința chiar și cu părăsirea scaunului propriu, când nici a doua oră n'a fost respectată de guvern, o voință legală a unei mari părți a credincioșilor din biserică, pe care o conduce?... Era poate mai curând datorința a rămânea „neutral?”

Supărarea, că șeful bisericii noastre a rămas neutral, e deci mare; dar e mare și mângâierea pe care „Gazeta” și-o scoate din constatarea, că acum stafia a dispărut, deci să-i dăm pace!

Ba să nu-i dăm pace, onorabililor dela „Gazeta”, pentru că nu aveți dreptate. N'a dispărut stafia. Ea există, și va exista totdeauna, pentru posteritate și pentru — istorie! Dar stafia nu e aceea pe care o vedeți dvoastră, ci alta. E dosariul cel voluminos din ministerul de culte și instrucțiune publică. De stafia aceasta ar trebui să se îngrozască și cei ce n'au văzut-o, cum s'au îngrozit cei ce o cunosc!

Va veni sigur vremea, când aceasta stafia va fi arătată întregii opinii publice române, și atunci se va vedea, că nu șeful bisericii noastre, — care pentru domnii dela „Gazeta” pare a nu fi cu nimic mai mult decât ori care alt șef, de es. de gară, de postă, etc., ci această stafia a împedat respectarea voin-

ței legale a majorității sinodului electoral din Caransebeș, manifestată la cele două alegeri trecute.

Domnii dela „Gazeta” zic, că I. P. S. Sa ar fi trebuit să amenințe chiar și cu părăsirea scaunului propriu, pentru a esopera confirmarea. Bine. Dar gânditu-s'au domnii dela „Gazeta” și la gravele urmări pentru întreaga biserică, ce se nășteau atunci, când I. P. S. Sa ar fi întreprins acest însemnat pas, și confirmarea totuși nu ar fi urmat? Cum nici nu putea să urmeze, din pricina — stafiei!

Sigur că la aceasta nu s'au gândit. Iar noi suntem gata a crede, că ei și atunci tot astfel ar fi resonat în contra șefului bisericii noastre, ca acum, căutând nod în papură, numai pentru a discredita pe șeful, iar prin el însași biserică, și anume, cum se vede, din ură confesională. Lucrul acesta reiese lămurit și din felul cum călărește mereu „Gazeta” pe chestia cu „brănele roșii”, scăpând cu totul din vedere, că dreptul de a distinge cu brâu roșu pe preoți aparține exclusiv arhierilor, și că arhierii gr. cat. fac mai mare întrebuintă de acest drept decât arhierii noștri, fără a le face cineva imputare. Dece să critică deci cu atâta patimă numai faptul, că I. P. S. Sa a distins din 1000 de preoți pe câțiva din incidentul unui eveniment mare, cu ocaziunea sărbătorii centenariului lui Șaguna?

Un lucru ar trebui să și-l însemne bine domnii dela „Gazeta”, anume, că nu copilandrii, cum li-a zis „Drapelul”, sunt chemați să judece pe I. P. S. Sa Mitropolitul nostru și să-i dea sfaturi, căci I. P. S. Sa își are sfatuitorii săi, maturi și experimentați, cum își are și autoritățile sale constituționale, forurile sale legale, chemate să-l controleze: *consistoriul mitropolitan și congresul*, cărora Escel. Sa le face convenita dare de seamă totdeauna despre aceea ce a făcut, cum și despre ceea ce nu poate face.

La consistoriul mitropolitan actele referitoare la alegerile dela Caransebeș formează un fascicol voluminos, sămnuț, că despre toate s'a făcut comunicare și s'a luat conclud la timp. Iar congresului național bisericesc asemenea i s'a făcut comunicare despre alegerile trecute și neconfirmarea lor, și congresul a luat la cunoștință comunicările făcute. Cred acum domnii dela „Gazeta”, că ei stau deasupra acestor foruri legale ale bisericii noastre, și că ei sunt chemați și au dreptul să judece când îi taie capul pe șeful bisericii noastre, supus numai judecății acestor foruri? Atunci poftescă și discute mai departe chestia cu stafia, dar fie pe grije, că li se poate întâmpla, să li se arate odată stafia în adevărata ei ființă, și atunci s'a isprăvit iarăși cu „răsuflarea mai ușurată”. Și ar fi păcat să și piardă „Gazeta” liniștea și — somnul.

Procesele ziarului nostru.

Spuneam într'un număr mai recent, că nu avem cunoștință despre sistarea vreunui proces, intentat ziarului nostru pentru un articol scris în chestia catehizării. Știam numai, că avem proces de presă pentru publicarea *memorandului medicilor din România*, în care s'au și înaintat *esepțiile* în contra actului de acuzare, și acum tribunalul regesc din Cluj va decide asupra sortii acestui proces.

Astăzi însă știm, și putem să comunicăm cetitorilor, că avem proces de presă și pentru articole scrise în chestia de catehizare, și anume, pentru articolele din numărul 90 al ziarului nostru, unul intitulat „*In chestia catehizării*”, iar celalalt „*Conflictul și preoții noștri*”.

În articolul din urmă un tiner și harnic preot se plânge, că dacă dl ministru de culte și instrucțiune publică își va esecuta amenințarea și va detrage congrua pe întreaga linie, lovitura are să fie foarte grea pentru preoțimea tineră, învățată la traiu mai bun. Dar dacă e se aleagă preoțimea, că ce se peardă, congrua ori limba: sigur va renunța la cea dintâi, pentru a salva pe a doua.

În celalalt articol un alt tiner harnic spune, că cu protestări și cu tânguirii nu se face din destul, ci preoțimea să treacă la fapte, să facă aceea ce fac acum preoții catolici din Franța, cari adună elevii în biserică de două ori pe zi, și acolo, în fața altariului, țin catehizare cu ei.

Procurorul, când a împresuat aceste două articole, a fost sigur de credința, că în ele se agitează în contra esecutării unui ordin legal al ministrului de culte; pe când e chestie neresolvată încă, dacă e legal ori nu ordinul din întrebare? Și avem informațiuni, că dl avocat Dr. Emil Babeș a întreprins la locul competent pentru a se stabili ilegalitatea ordinului, în care cas apoi procesele pentru articole scrise în contra acestui ordin, vor trebui cu adevărat să fie sistate. Pertractările sunt în privința aceasta în curs de deocamdată.

Revenind asupra procesului ce ni s'a intentat, — numai nouă, dintre toate zierele române, — pentru publicarea *memorandului medicilor din România*, dăm astăzi actul de acuzare al procurorului regesc din Cluj, și *esepțiile* compuse de apărătorul nostru, domnul Dr. Emil Babeș, advocat în Budapesta, cari acte sunt de cuprinsul următor:

Actul de acuzare.

În afacerea contra lui Teodor V. Păcățian, bânuit că a comis delict de agitație, înainte actele sub /- cu următorul act de acuzare:

Ridic acuză în contra lui Teodor V. Păcățian, aflător pe picior liber, de 57 ani, de legea gr. ort. născut în Ususeu, căsătorit, redactor, pedepsit de două ori pentru delict de agitație, pe motivul, că a săvârșit delict de agitație, propagând ură în contra unei naționalități, ce e de urmărit pe temeiul § ului 172, alinea a doua din codul penal, prin faptul, că în fosa politică „Telegraful Român”, care apare de

trei ori pe săptămână în Sibiu, a publicat în numărul 67 din 3 Iulie 1909 un articol intitulat „*Memorandul medicilor români*”, din care următoarele expresiuni conțin agitație îndemnătoare la ură în contra naționalității maghiare:

... Să vă întrebați, care este soarta și traiul acelor români, în țara în care viețuiesc și în care deopotrivă lucrează și contribuiesc la perfecționarea statului maghiar.

Vă veți cutremura de răspunsuri, și veți afla rând pe rând că:

În Ungaria modernă, situată în centrul Europei, în plin veac al XX, în Ungaria civilizată..., un popor care compune un sfert din populația țării, e ținut sub lanțurile robiei.

Că acel popor nu se bucură de libertățile fundamentale de care se bucură ceilalți locuitori ai Ungariei și cari de două veacuri formează temeliea cea mai puternică a civilizației moderne.

Libertatea presei în Ungaria există numai pentru Unguri. Naționalitățile în genere și Românii în special plătesc cu temnița neagră și cu saci de aur mai grei decât vechile lanțuri de fier iluziunea de a se crede în timpuri moderne și în țară civilizată.

În mai puțin de 10 ani (1886—1896) încercarea de-a scrie ceea ce gândesc, a costat pe inteligențele românești și nemaghiare, 50 de ani de închisoare și 200 de mii coroane amendă.

În ultimii doi din urmă ani, libertatea de manifestare a gândirii a fost plătită cu 182 ani de temniță și cu mai bine de 300 mii coroane amenzi.

Dar nu numai libertatea presei este împedată, însăși libertății științei pure i se pun cătușe. Unul din cei mai distinși publiciști ai regatului este trimis înaintea justiției ungurești spre condamnare sigură, pentru că a compus din date pur obiective un op științific de istorie de o valoare netăgăduită....

Granița ungurească este închisă pentru știința regatului român.

Cele mai de seamă reviste ale noastre, o mare parte din ziare și volume, sunt oprite de a intra în Ungaria.

Contactul sufletesc prin scris, care e permis de viața modernă statelor lumii întregi, și celor mai depărtate, nu e permis fraților de același sânge, cari locuiesc în țări vecine!...

În Ungaria prin legea specială, anti-constituțională de altfel, legea lui Hieronimy, ori ce întrunire națională politică este oprită.

Iar prin întrunire națională politică Ungurii înțeleg ori ce întrunire între oameni cari au aceeași origină și vorbesc aceeași limbă, alta decât cea maghiară. E indiferent scopul întrunirii, îndată ce se întrunesc, întrunirea e declarată politică și disolvată.

Nu se poate mai perfid mijloc de stănenire a oricărui progres și în orice direcție, pentru poporul de origine și naționalitate română din Ungaria....

Când sub pretexte ridicole și perfide, iei din mâna unui popor această armă, spuneți în ce mod se asigură mersul cărăi mai bine și în ce mod se respectă libertatea conștiinței, singurele beze cari îndreptătesc existența unui stat....

În libera Ungarie însă românii n'au avut nici odată mai mult de 15 deputați din numărul de 400, deși populația românească atinge aproape un sfert din întreaga populație a regatului Ungariei.

În administrația țării nu se întrebuintează nici o inteligență românească.

Dacă din punctul de vedere al libertăților politice, românii din Ungaria se găsesc în această tristă stare, apoi libertatea cultului religios și libertatea învățământului în limba maternă nu sunt mai respectate.

Aceste libertăți primordiale de cari se bucură până și popoarele cele mai înapoiate din alte continente, sunt răpite poporului românesc din Ungaria.

In organizarea bisericii româno-ortodoxe și româno-catolice de acolo, guvernul unguresc intervine necontentit, știrbind autonomia ei, punând fel de fel de pedeci exercitării libere a cultului.

Acum în urmă au mers până acolo, *c'au impus elevilor români învățarea în ungurește a catehismului ortodox.*

Dar unde nedreptatea este mai strigătoare la cer, este împiedecarea instrucțiunii a 3¹/₂ milioane de supuși în limba lor maternă! Este numai auzit ca într-o țară întreagă, ale căreia școli sunt întreținute și cu bani românești, să nu figureze în programe o oară de limbă română. Iar după ce românii, văzând vitregia statului către dănuși, și-au făcut școli private înfloritoare, guvernul maghiar, prin legea lui Apponyi, a cercat și a reușit să distrugă și această rază de lumină și de speranță ce mai ilumina sufletele neocajite ale românilor.

Pe tot cuprinsul Ungariei aveau până mai zilele trecute și românii un simplu monument al lor: *piatra libertății și crucea sfântă de la Blaj*, emintitoare despre unul din cei mai mari eroi al lor, și susținători ai Imperiului Austro-Ungar, marile și viteazul *Avram Iancu*.

Cu mână criminală au ras monumentul de pe fața pământului, și vinovații, la adăpostul administrației și justiției maghiare, n'au fost nici până astăzi descoperiți și pedeșiți....

Cercetați registrele temniților, vizitați școlile românești și vă veți convinge....

Când aceasta este soarta poporului român care face parte din regatul Ungariei, când limba și religia lui sunt insultate, monumentele distruse și libertatea alungată, întrebăm ce putere de înfrângere a inimei noastre a trebuit să avem, pentru a veni să sărbăm acolo, unde milioane de frați ai noștri gem de durere?....

Totuși cu toată durerea ce ni-au pricinuit și ne pricinuesc suferințele Românilor din Ungaria, din cauza persecuțiilor sistematice la cari sunt supuși din partea Maghiarilor, noi ni-am fi înăbușit durerea și am fi participat la congresul internațional de medicină din Budapesta....

In acest timp survine condamnarea la închisoare a doamnei Vlad, soția unui deputat din parlamentul maghiar, pentru faptul că a făcut propagandă pentru limba ei maternă la o școală românească din Transilvania, școală întreținută din bani românești.

Faptul acesta a revoltat la culme opinia publică din regatul României. Este adevărat, că această femeie mai în urmă a fost grațiată din clemența împăratului; nu e însă mai puțin adevărat că condamnarea rămâne.

Pe când Românii din regat erau sub influența acestei abominabile condamnări, survine un alt fapt care arată odată mai mult asuprirea pe care o exercită Ungurii asupra supușilor români din regatul Ungariei....

Aceasta este povața științei pentru un stat și un popor, nu șovinismul barbar în numele căruia se chinuesc 3 și jum. milioane de oameni!....

Până când inechitățile și prigonirile de tot felul împotriva Românilor din Ungaria, până când inchorisori și atentatele nu vor înceta, până când nu vom vedea că măcar oamenii de știință ai Ungariei nu protestează alături de noi contra acestor nedreptăți, — noi ne vom abține dela orice manifestare de fraternitate în capitala Ungariei....

Motive:

Espreșiunile înșirate, prin gruparea unei sumedenii de fapte întortochiate și espuse într-un mod care nu corăspunde adevărului, năzuiesc să arate, că naționalitatea română se împărtașește de o astfel de tratare din partea Maghiarilor, și de o astfel de prigonire neindreptățită, încât din acest motiv, medicii din România, în justa lor indignare, nu pot să participe la congresul medicilor, aranjat în capitala acestei țări. E evident, că espresiunile sunt acomodate de a agita naționalitatea română în contra celei maghiare.

Teodor V. Pacățian a recunoscut, că pe vremea publicării articolului incriminat dănsul a fost redactorul responsabil al „Telegrafului Român”, dar se apăra cu aceea, că memorandumul a fost trimis redacției ca tipăritură, și nu el, ci Valeriu Poponea a publicat-o. Când i-a dat el de veste, a pus la călcăiul articolului notița de desaprobară, șirele cari slăbesc ascuțitul articolului. Dar după ce în înțelesul §-ului 33 din art. de lege XVIII dela 1848 pentru comunicatele luate din alte foi ori din cărți, redactorul e responsabil, și de

responsabilitate ar scăpa numai în cazul, dacă ar numi pe autorul articolului, care recunoscând, cumcă articolul a fost publicat cu știrea sa, primește răspunderea pentru el, iar acest caz nu este dat, e motivată ridicarea acuzei în contra bănuțului, ca redactor al foii. Cluj, 20 Noemvrie 1909, *Csipek*, m. p. procuror regesc.

Esecțiile.

In contra acestui act de acuzare au fost înaintate tribunalului din Cluj în 13 Decemvrie n. următoarele

Esecții.

Onorat senat de actzare! In contra actului de acuzare al procurorului regesc din Cluj, numărul 10831/909 k. u., înmănat mie în 7 Decemvrie a. c., cu prețutul decis al Dvoastre de sub numărul 18792 din anul 1909, îmi înaintez prin apărătorul meu, a cărui procură e alăturată sub /*. esecțiile*, pe cari le motivez după cum urmează:

1. Comunicatul incriminat din partea procurorului regesc, după cum a fost stabilit, nu formează articol de ziar, nu e produs al foii mele, ori al vre-unui colaborator intern ori extern al ei, ci e o simplă reproducere: e memorandumul compus din partea medicilor din România și adresat medicilor din străinătate, prin care și motivează neparticiparea la congresul medicilor din Budapesta.

Reproducere fiind, la judecarea intențiunii, respective a scopului îndreptat spre acțiune, nu intențiunea, ori scopul ziarului, respective, al persoanei, al organului care a sevârșit reproducerea, ci intențiunea, scopul autorului comunicatului e datător de măsura.

Având acestea înaintea ochilor, e neinduos, că memorandumul nu a putut avea scopul de a agita la ură vre-o naționalitate, pentru că memorandumul nu e adresat unei naționalități, cu atât mai puțin poporului român, ci unui corp învățat internațional: medicilor.

Și nici n'a fost îndreptat în contra unei naționalități, pentru că acuzele concrete din memorandum sunt îndreptate, nu în contra vre-unui popor (naționalități), ci în contra guvernului maghiar și în contra autorităților publice, prin urmare, nu națiunea maghiară, ci autoritățile publice ale Ungariei sunt acuzate cu dispozițiuni, emantate dela ele, nu dela naționalitatea, respective națiunea maghiară.

Iar după ce autoritate publică și naționalitate sunt două subiecte de drept, două noțiuni cu totul deosebite, și alinea a doua din §-ul 172 al codului penal nu se referă la cea dintâi: e evident, că eu nu pot să fiu acuzat nici în cazul, dacă eu aș fi autorul articolului și dacă articolul ar fi de fapt de conținut agitarior.

2. Dar memorandumul incriminat peste tot nu conține agitație, și o astfel de intențiune din cuprinsul său nu se poate stabili. Dacă medicii înșiră gravaminele singuratiche, respective tângairile conaționalilor de aici, o fac aceasta în prima linie, pentru că să și scuze, respective motiveze absentarea dela congres. Făcându-o aceasta cu recriminări, fie adevărate, fie neadevărate, trec poate peste hotărârile stabilite pentru scuze, dar acest fapt înău nu constituie „agitare la ură”, pentru că între jăluire sau acuzare și între agitare e o deosebire atât de mare, încât confundarea acestor două noțiuni ar provoca cea mai fatală confuziune. In modul acesta oricine ar putea fi încourat în proces de agitare, dacă s'ar plânge pentru vre-o vătămare de drept în contra vre-unei autorități publice, precând în astfel de cazuri, chiar și dacă plângerea ar fi cu totul netemeinică, jăluitorul nu pentru agitare, ci cel mult pentru calumniare ar putea să fie tras la răspundere.

3. Dar nu pot să fiu pus sub acuzarea nici pentru aceea, pentru că în cursul cercetării s'a dovedit faptul, că articolul nu numai că nu l-am compus eu, dar nici nu l-am publicat eu. Namele autorilor memorandumului (comitetul medicilor din România) sunt doară date toate, și pot fi cete la finea articolului.

Cade deci dela sine motivul accentuat în actul de acuzare, că autorul articolului nu a fost numit. Iar că respectivii subscriitori primesc ori nu primesc răspunderea, e o chestie, care peste tot nu a format obiect de cercetare. Dar cu considerarea la faptul, că ei au scris memorandumul pe față, cu întregul lor nume, e de presupus, că nu au intențiunea a se feri de răspundere.

4. Nu pot fi tras la răspundere nici pentru publicarea articolului, după ce am arătat, că nu eu am dispus publicarea, ci altă persoană, Valeriu Poponea, care singur s'a prezentat și și-a recunoscut făptuirea. Intre astfel de împrejurări răspunderea nu mă poate atinge pe mine, ci pe făptuitorii dovediti.

5. Dar trebuie să ating împrejurarea cea mai importantă, anume, că publicarea articolului nu s'a întâmplat în scopul de a agita, de a comite delict punibil. Trebuie să fim în curat cu faptul, că prima datorință a presei este să orienteze marele public despre toate întâmplările mai însemnate. Memorandumul acesta, care la timpul său a provocat mare interes la publicul din patrie, a fost cu neputință să fie ignorat. L-au publicat toate foile maghiare, germane, și de altă limbă, l'a publicat foia „Budapesti Hirap”, „Pesti Hirap”, „Pester Lloyd” și alte foi din capitală și provincie, unele în întregime, fără a-i fi picat în minte vreunui procuror regesc să păsească cu acuză în contra lor. Intre împrejurările acestea nici „Telegraful Român” nu a putut să și neglige datorința, nu a putut să tacă în fața unui act inregistrat și viu comentat de presa întreagă, pentru că foia mea nu putea pretinde, că cetitorii ei să cunoască memorandumul, de interes și pentru ei, din coloanele lui „Budapesti Hirap”.

Așa se vede însă, că stimatul domn procuror regesc a măncat din principii și și duo faciut idem, non est idem”, deci află de punibilă reproducerea, îi atribue intenția de a agita, și înorimineză foia mea. Dar netemeinicia presupunerii sale nimic nu o dovedește atât de bine, ca faptul, că redacțiunea a făcut la finea articolului observarea, că nu se identifică cu memorandumul și nu-l aproabă.

Onorat senat de acuzare! Așa cred, că fiecare om nepreocupat se poate convinge și numai din acest singur moment despre desăvârșita netemeinicie a acuzei ridicate în contra mea, și despre imposibilitatea sa morală și juridică, pentru că într-o adevăr, mai mult nu poate face o foie, în astfel de cazuri, când e necesită să publice ce nu corespunde părerii și convingerii celor ce o conduc. Incriminarea astor fel de comunicări e deci cea mai flagrantă violare a libertății de presă, și ar constitui o astfel de restrângere. Contrară chemării ei, și contrară interesului public, care ar degrada presa la nivelul cel adevărat al presei din China. Fără baza pozitive nimănui nu poate fi imputat nici un dolus, prin urmare ar fi nedreaptă presupunerea, că reproducerea memorandumului s'a făcut cu intențiuni păcătoase și că rezervele n'ar fi fost sincere. Cu presupuneri astfel de forțate și nemotivate, fiecare gazetar poate fi închis.

Rog deci cu onoare și cu încredere onorat senat de acuzare, ca acceptând esecțiile mele, să mă scoată de sub acuzare și de sub urmările ei, sistând procedura.

Cu distinsă stimă:
Teodor V. Pacățian.

Dela sate.

Sfinșire de biserică în Gântaga.

(Fine).

In primăvara anului acestuia un puternic viscol cu vânt a făcut, ca mica bisericuță să se prăbușească, luând astfel credincioșilor și mângăierea de-a avea măcar un loc unde să și poată manifesta iubirea și nădejdea față de acela, cărui toate îi datorim.

Dragostea de limbă și lege a poporului nostru s'a arătat și aici pe deplin. Credincioșii bisericii unei dintre cele mai mici parohii, în urma chemării calde și stăruitoare a preotului lor harnic, cu toate că sunt siliți a și agonisi cele de lipsă pentru truditul traiu, muncind mai mult în brează străină, au jertfit cu drag bănuțul lor pentru ridicarea unui nou altar d-zeesc. Visul tinerilor și al bătrânilor din comună acum s'a realizat, căci cheltuinde-se, pe lângă materialul de peatră și cărămidă, pe care l-a dat poporeni o suma frumoasă de 600 coroane, după planul făcut de dl arhitect consistorial Pamfilie, s'a z'dit în stil românesc o biserică frumoasă și încăpătoare în locul celei mici de mai înainte. Această biserică pe lângă că e o podoaabă printre bisericile din tractul nostru, va fi pe multă vreme și o mărturie puternică despre hărnicia părintelui M. Popoviciu și a conducătorilor de azi a parohiei precum și despre trăinicia și iubirea de lege a neamului nostru românesc. Cu sfinșirea noiei bisericii din Gântaga, Excețența Sa Inaltpresfințitul nostru arhiepiscop și mitropolit Ioan a însărcinat pe inimosul nostru șef tractual pe dl Dr. Cornel Popescu. Mandatarului Excețenței Sale din acest prilej i s'a făcut cea mai frumoasă primire, care grăește mult despre dragostea și supunerea poporului nostru din aceste părți față de ospul și cărmuitorul dibaciu, al bisericii noastre și față de trimisul Excețenței Sale la acest act sărbătoreș. In

rumeneala răsăritului de soare al uneizile senine, credincioșii de prin satele vecine îmbrăcați bine și fumos, cete după cete sosiau în Gântaga și să îndreptau spre a-cel capăt al satului. pe unde avea să vină dl protopresbiter. O ceată de voinici, în frunte cu primarul satului, îmbrăcați în haine de sărbătoare pe cai împodobii cu ocoare țăsute în războaie și cu flori, a întâmpinat pe protopopul nostru în Brețea-rom., un sat mic, dar bine orânduit, pe care în ciuda tuturor încercărilor, străinii nu ni-l pot ouceri. De aici caleasa dui mandatar arhieresc, în frunte cu călăreții cari i-au eşit întru întâmpinare sub ochii multor curioși, pornește în trapul cailor spre Gântaga.

La intrare e o impozantă poartă triumfală, cu inscripția: „bine ați venit!” Numărul celor ești aici cu praporii și cu sfințele icoane, creștea mereu prin cetele ce veneau necurmat. Paternice „să trăiască” căutau să amuțescă salvele de pușcături ce s'au dat, când trăsura dui mandatar arhieresc s'a oprit sub poartă. Preotul local M. Popoviciu în cuvinte alese și bine simțite mulțamește în numele lumii adunate Excețenței Sale Mitropolitului nostru, pentru că s'a îndurat a se reprezenta la praznicul acesta, mulțamește și dui protopresbiter pentru că nu a pregetat a veni în acest sătuleț, să predea destinațiunii sale de nou edificata biserică. Dl mandatar, neașteptându-se la o așa primire caldă, răspunde adănc mișcat și să îndreaptă cu trăsura trasă de doi cai mândri și neastâmpărați spre casa parohului din loc, unde ni-a fost locul de întrunire.

La actul sfinșirii bisericii dl protopop a fost asistat de șapte preoți din tract. Ne am îmbrăcat toți în ce'e mai frumoase odăjdii și în sunetele clopotelor și cântărilor „Impărate ceros” și „Bine ești cuvântat Cristoase D-zeul nostru”, în ordine de doi am pures presbiterică. Ajunși aci, să începe actul sfinșirii apei celei mici, să cetese rugăciunile prescise la sfinșirea de biserică și se face incunjurarea. După ce biserica pe din afară se stropește cu apă sfinșită și se unge cu sfântul mir, se întră înăuntru și își ia începutul sfânta liturghie. Noua biserică n'a putut încăpea toată lumea adunată, ci mulți au fost siliți a asculta slujba înălțătoare și de pe afară. Răspunsurile liturghice au fost date de corul țărănesc din Boșorod sub conducerea neobositului învățator T. Popoviciu. La sfârșitul liturghiei, dl protopresbiter rostește o predică înălțătoare, întocmită pe înțelesul tuturor, într-o limbă ușoară și curgătoare. Dă apoi actiere actului Inalt Preasfințitul nostru arhiepiscop Ioan, prin care i se îndreptăză sfinșirea bisericii din Gântaga cu hramul „Buna Vestire”. In această scrisoare oficială se cuprind și o mulțime de sfaturi și îndemnuri părintești la adresa ascultătorilor, cari au străbătut la inimile tuturor, fiind ascultate cu o vădită oucernicie și lăcomie. Paternicele „să trăiască” la adresa vorbitorului și a Excețenței Sale nu mai încetau. Sentimentele de iubire și stimă ale poporului față de persoana dui mandatar le talmăcește preotul M. Popoviciu și îl roagă să fie interpretul supunerii și alipirii nefățărâte a parohienilor săi și față de capul bisericii noastre și față de sfințnicii Excețenței dela cărma bisericii.

Cu acestea sfinșirea bisericii e terminată, poporul se botează cu apă sfinșită, se unge cu sfântul mir și mulțamit părăsește biserica.

La eşirea din curtea bisericii, fiecare i se împarte un colac și câte un păhar de vin.

La orele două când toate erau terminate, ne-am dus toți la casa preotului local, unde am fost ospătați cu cea mai caldă dragoste românească. La masă ni s'au servit cele mai alese și gustoase mănăci, pentru cari lăudăm și aducem mulțămitele noastre și la acest loc harniciei preotese Popoviciu, care singură a ostănit la pregătirea lor. S'au ținut și toate și toate au fost ascultate cu plăcere. Cel dintâi toast l-a rostif dl mandatar Dr. Cornel Popescu, care și-a ridicat păharul în sănătatea și viața îndelungată a Excețenței Sale Inaltpresfințitul nostru arhiepiscop și mitropolit Ioan. Cele din urmă cuvinte ale frumosului toast au fost acoperite cu nesfârșite aclamațiuni. Cu deosebită plăcere a fost ascultat apoi frumosului toast al părintelui Moise Popoviciu, care în această zi, precum însuși spune, și-a văzut incununată cea mai grea parte a activității sale preoțești. Golește păharul în sănătatea protopresbiterului nostru, căruia îi revine în prima linie că protopopiatul nostru, în timp relativ atât de scurt, a realizat atâtea progrese. Preotul N. Ciocan din Bățălaru în toastul său aduce laude bine meritare parohului M. Popoviciu, care cel mai mult a ostănit și a jertfit, până ce și-a văzut stăruințele incununate de suc-

ces. Laudă pe harnicul jude comunal Imbrea Doncea, care intru toate a dat preotului său mâna de ajutor și laudă întreg comitetul parohial, care într'un mod atât de vrednic a satisfăcut datorințelor ce le-a avut față de biserică. La masă ne-a delectat cu cântece românești prima orhestră din Hațeg și teologul A. Medrea, care cu vocea-i puternică și plăcută de bas, ni-a cântat mai multe doine din acestea părți.

După orele cinci masa s'a ridicat și cei străini rând pe rând ne-am răsfirat pela căminele noastre, ducând cu noi cele mai plăcute amintiri dela acest praznic, iar cei din loc și câțiva oaspeți mai de aproape, uitându-și de toate jertfele bănești avute cu ridicarea bisericii și cu sfîșirea ei, căci doar în ziua aceasta și-au văzut cea mai ferbinte dorință realizată, au petrecut mai de parte. Jocul animat și vesele numai în zori de zi s'a curmat.

Preotul A. Popoviciu.

Din Cluj.

Scrată literară întru amintirea marelui Arhiepiscop Andrei

— Raport special. —

Cluj, 14 Decembrie n.

De mirat, că între împrejurări destul de măgestre, în cari bunăoară azi se află tinerimea română universitară de aici, când nu numai din afară, ci chiar din însuși trupul ei, se vede izvorând tendința urâtă de a zădărnici ori-ce activitate, totuși poți avea plăcerea de a lua parte la serate literare atât de reușite cum a fost aceea din 12 Decembrie aranjată în amintirea marelui mitropolit, baron Șaguna. Nu este, decât spre lauda acolora, cari și de astădată sârguincios s'au năzuit să unească, cel puțin pe câteva oasuri, spiritele fraților de aceeași limbă, ca împreună, reamintind meritele marelui Apostol al neamului românesc, să-i aducă închinare.

Public nămăros. Clasa cultă din loc și jur este destul de bine reprezentată, cu toate că, ca totdeauna, se aștepta și mai mult interes.

Serata se deschide prin avântata și simțita cuvântare a zeosului președinte actual al tinerimii, dl Octavian Costea. În formă aleasă desvâlește chipul măstos al marelui Șaguna. Frumos și nimerit aduce în legătură zisa Dni N. Iorga: „Un om poate înlocui un popor. El a dovedit-o, dar a sosit vremea, când un popor trebuie să înlocuiască omul!“ Din încordată atenție a ascultătorilor se deslănțuese nesfârșite aplauze.

Și ca un refren al preamăririi adevăratei arhierii se întonează jalnic din partea corului universitarilor, condus de dl Virgil Căteanu, imnul: „La mormântul marelui Andrei“.

Cu fină măiestrie se execută apoi din partea Dni Ionel Crețiu, dexter mânător de aronș, două soluri de violină. E mult aplaudat.

Jertfa adusă de marele Arhiepiscop un pătrar de veac pentru neamul românesc, deșteptând, conform țintei sale, pe Români ardeleni din adâncul lor somn și dându-le îndemn prin pilda sa spre tot ce este adevărat, plăcut și bun, se descrie în frumoasă d'zertațiune a dui Petru Roșca. Subiect atât de mult tractat, este predat într'un stil ales și potrivit, mărginindu-se autorul, nu atât la descrierea seacă de fapte, ci la zgrăvirea caracterului de adevărat păstor, adevărat părinte și făclie providențială, care a luminat drumul vieții neamului nostru.

Urmează declamarea poeziei de O. Goga, „Oltul“ cu multă însuflețire și succes din partea dui O. Costea.

Iar corul, ca închiere, întonează în accente duiose piesa „Pribesgul“.

Publicul se mai întretine apoi câte-va momente în Sala dela „Hotelul Central“ (Nagy Gabor), căoi localitate românească pentru astfel de ocaziuni — durere — nu există în Cluj. Local potrivit ar fi bunăoară Casina. Casina română însă începe într'o odăiță nevrednică pentru acest scop și cu vremea va înceta sigur de-a mai exista, pentru-că nu se arată nici un interes de a susține și de a sprijini instituții de acest fel, cari numai spre bine nu sunt.

Amintesc însă că cu ocazia acestei serate s'a făcut pom-nire și despre starea tristă, în care azi a decăzut Casina și s'a arătat necesitatea unui potrivit local. Toți văd lipsa acestui local și o simțesc, dar nu se găsește unul, care să ia inițiativa.

Sunt frumoase vorbe, dar de preț faptele! „Căoi faptele, iar nu vorbele grăesc!“

P. D.

NOUȚĂȚI.

† Regele Belgiei Leopold. A răposat Vineri în 17 Dec., după lungi și grele suferințe, zadarnic desmintite de foile oficioase belgiene. Născut în 1835 a domnit 44 de ani, după tatăl său Leopold I., și moare în vârstă de 74 de ani. N'a fost om popular; tatăl său, dimpotrivă, a fost mult iubit de poporul belgian. Leopold II., răposatul de acum, a făcut senzație europeană cu dispoziția sa pronunțată pentru aventuri galante — și alte istorii. Regele însă, de altă parte, are și merite reale pentru înflorirea țării sale, care sub domnia lui s'a ridicat la starea materială bună de astăzi. El lasă după sine trei fice, între care una este contesa Ștefania Lonyai. Urmas în tron este nepotul său de frate, principele Albert, căsătorit cu o fiică a lui Carol Teodor de Bavaria, de curând răposat.

Sindicatul presei române. Aderând la hotărârea luată la Arad de a se înființa un sindicat al presei române și gazetarii români cari n'au putut fi de față la desfășurare, sindicatul presei române se consideră înființat. Au fost admiși ca membri activi: Sever Bocu, Lucian Bolcaș, Dr. Val. Braniște, Victor Braniște, Aurel Ciato, Dr. Sever Dan, Aurel C. Domșa, Mihail Gașpar, Octavian Goga, Silvestru Moldovan, Ioan Montani, Ioan Moța, Vasile C. Osavadă, Teodor V. Păcășian, Ghiță Pop, Iosif Schiopul, Dr. Dionisie Stoica, George Stoica. Constituirea sindicatului. Președinte: Octavian Goga. Vicepreședinte: Sev. Bocu. Secretar: Iosif Schiopul. Membrii în comitet: Lucian Bolcaș, Dr. Valer Braniște, Dr. Sever Dan, Silvestru Moldovan, Ioan Montani, Ghiță Pop, Dionisie Stoica. Comitetul a fost însărcinat cu alcătuirea statutelor, cari după aprobarea lor din partea membrilor sindicatului vor fi înaintate ministerului de interne pentru a fi aprobate.

Advocat nou. Ni se comunică din Murășosorheiu, că domnul Dr. Dumitru Ștefan a făcut acolo Sâmbătă cenzura de avocat, cu bun succes.

† Maria Ciorogariu născ. Bontoloviciu, mama P. C. Sale domnului Roman R. Ciorogariu, protosincol în Arad, după o scurtă boală a decedat Sâmbătă la ora 5 dimineața în al 99-lea an al etății, în Curtioi. Rămășițele pământesti ale defunctei s'au așezat spre vecinică odihnă eri Duminecă la orele 10 a. m. în cimitierul din Curtioi. Fie-i țărâna ușoară și memoria binecuvântată.

Luptă culturală în Franca. Episcopul catolic din Franca a oprit elevii dela școlile publice să învețe religia din cărți neaprobată, ba chiar condamnate din partea episcopului. Urmarea a fost, că elevii și elevele cari au implinit voința, episcopului, au fost eliminate din școală. Părinții au intentat acum proces învățătorilor și învățătoarelor cari au sevărsit eliminarea, iar societatea a adunat o sumă frumoasă de bani, pentru a bate medalii pe seama tuturor elevilor eliminați. Medalia va avea pe o față icoana Ioanei D'Arc, iar pe cealaltă inscripția „Cred în Dumnezeu!“

Rugare către publicul sibiian. În anul acesta încă se va aranja pom de crăciun în spitalul orășenesc Francisc Josif din Sibiu, unde astăzi se află foarte mulți bolnavi, aproape jumătate de mie, dintre cari 2/3 Români. Se adresează deci publicului din Sibiu rugarea să binevoiască a contribui cu bani, haine, jucării etc. la aranjarea acestui pom de crăciun, trimițând fiecare ceea ce voiește să dea pe seama bolnavilor din spital surorii de caritate Caterina Herberth dela secția III a spitalului. Sperăm, că rugarea va fi înțeleasă și de aceia dintre ai noștri, cari pot să contribuie la procurarea unor momente de bucurie pe seama bolnavilor din spital, lipsiți de astădată de plăcerea, de a petrece sfintele sărbători ale nașterii Domnului în cercul lor familiar.

La temniță. Curia din Budapesta a respins recursul de nulitate dat de dl Orendi-Homenau, redactor în Timșosara. Curtea cu jurați condamnase pe redactorul german la două luni temniță de stat și 400 coroane amendă.

Jocul miresei. În 25 Nov. st. n. s'a jucat jocul miresei la ospățul dui Ioan Bădălu în Deal și deoara Aurelia Câmpian din Clopotiva și au încurs la joc 17 cor. 50 fileri cari bani s'au dat încă atunce în favorul bibliotecii parohiale din Deal.

Ziua de Sf. Andrei, dupăcum ni se scrie, a fost în anul acesta sărbătorită cu multă evlavie și de Români ardeleni, cari se află în București. La cercul lor, în fruntea căruia stă profesorul universitar S. Măndrescu, a fost arborat în ziua aceasta, fiind ziua numelui slăvitului Șaguna, un superb drapel tricolor.

Pentru fondul cultural arhiepiscopesc s'a adunat ocazional în biserica mare din Săliște suma de 47 cor. dela următorii contribuenți: Oprea Șteflea, Dum. Rosca nr. 971, Ioan Pavel, Petru Roșca, I. Lupșan, Ioan Sgură, Dum. P. Comșa, Ilie Mosora, Nic. Jitian, Ioan Roman, Ilie Schitea, Dum. Mosora, Oprea Arsenie, Ioan Țața, Nicolae Jurca, fiecare câte 1 cor., Nicolae O. Șteflea, Dum. I. Comșa, B. Comșa, I. Barb, Ioan Stârceiu, Vasile Popa Pop, Paraschiva B. Popa, câte 2 cor., Dumitru Băju 3 cor., Ioan Dădărlat, Nicolae Lesmite, Ilie Comșa, câte 5 cor. Suma 47 cor. primite la casa arhiepiscopescă din Sibiu.

Vatra Luminoasă. Marele palat, inițiat de regina Elisabeta a României, a fost dăruit statului român. Vatra Luminoasă, cum se știe, este astăzi un vestit așezământ de caritate, înființat pentru orbi. Regele Carol a dăruit tot odată și suma de 500 de mii de lei pentru achitarea daterilor ce mai sunt și pentru terminarea clădirilor trebuincioase.

Sofia de Hohenberg. La serbările de astă vară dela Sinaia Arhiducele Francisc Ferdinand și soția sa principesa Sofia de Hohenberg, cu prilejul serbării populare preum și la plecare, s'au întreținut câțva timp cu o tinărată fată din părțile aradane, cu deoara Melanica Ionescu, fiica notarului din Ciuciu. Zilele acestea, cum vestește „Tribuna“, grație asa principesa Sofia de Hohenberg, în semn de afecțiune aducere aminte, a trimis trei Melanica Ionescu din Ciuciu, un magnific tablou, cu portretul său, încadrat în ramă de aur și însoțit de o călduroasă dedicație, tinerii sale supuse, ce o salutase la Sinaia.

Pacea lumii. Senatorul francez Destournelles de Constant, despre care am scris și noi, că a obținut premiul Nobel pentru pacea lumii, declară că premiul ce i s'a dat îl va face să lucreze și mai stăruitor pentru tribunalul internațional de arbitri. Senatorul francez zice, că acest tribunal se dovedește din ce în ce mai de folos pentru pacea universală și arată mai multe cazuri, când statele mari au oșzat la invoială între sine, convinse că este mai bună o pace strâmbă decât un mare război european, sau chiar un război al lumii.

La fondul pentru înzestrarea fetelor sărace al „Reuniunii meseriașilor sibiieni“ au mai dăruit: Lazar Văsiu, învățăcel zugrav de case 50 bani, A. Lupșan, contabil (Corabia) 22 bani, Ioan Petrișor, învățăcel pantofar 50 bani, Aurel Stoica, inginer de comasație (Alba-Iulia) soția sa Silvia și copiii lor Viorica, Viorel și Felicia 2 cor. și Miorica Tordășianu 10 bani.

La darurile de Crăciun ce se vor împărți de „Reuniunea sodalilor români din Sibiu“ au prilejul Nașterii Domnului au binevoit a mai dăru: P. C. S. dl Dr. Il. Pașcariu, arhimandrit și vicar arhiepiscopesc 5 cor., George Borzea, paroh în Coveș 3 cor., Ioan de Preda, avocat 5 cor., Berthold Frenz, cofetar, două pachete prăjituri, zaharicale etc. pentru pom.

La „Reuniunea română de înmormântare din Sibiu“, în restimp au fost primiți următorii membri Basiliu Necșea, paroh în Apoldul-mare, soția sa și fiica lor; Nicolae Aron, paroh în Lăslăul-rom. și soția sa Laura n. Tomuș, George Borzea, paroh în Coveș, Ioana Jurca născută Florea din Cacova, Haretina Rusu născ. Florian, Victor Finou, controlor consist., Ioan Predovici, paroh în Amnaș și soția sa Maria n. Cristea, George Barescu, par. în Comana-sup.

Oficială.

Disc metropolitan. Este cunoscut, că în ziua de Bobotează are să se poarte în toate bisericile un disc în favorul fondului metropolitan. Atragem deci luarea aminte a tuturor preoților și mai ales a celor tineri asupra acestei îndatoriri, ca să nu se treacă cu vederea.

Poșta ultimă.

Crisa.

Dieta s'a redeschis Vineri. Prim-ministrul Wekerle a prezentat proiectul de lege despre votarea unei indemnități pe două luni. Justh a combătut proiectul și guvernul. Sâmbătă s'au îndreptat mai multe atacuri în contra guvernului, din partea celor din partidul lui Justh, în ședința secretă și publică, și astăzi probabil se va continua cu „grățiositățile“. Pentru-că opoziția vrea să facă — obstrucție. Evenimentul zilei e însă chemarea pe neașteptate la Viena a contelui Khuen-Hédervary și a fostului ministru de finanțe Lukács László, pe cari Maiestatea Sa i-a primit Sâmbătă în lungi audiențe. Se crede că în curând, poate astăzi-mâne, careva din acești doi va primi misiunea formării unui nou cabinet maghiar.

Nr. 13762 Epitr. 1909.

Publicațiune.

Consistorul arhiepiscopesc dă pe 6 ani cu începere din 1 Ianuarie 1910 în arândă moșia comasată într'o tablă dela Iclandul-mare și Bodonul-de-Câmpie în mărime de 681 jugăre catastrale, arător, fânaț și pășune — cum și casa din Iclandul-mare cu edificiile luminoase economice, toate în stare bună, în calea licitațiunei publice, care se va ținea Mercuri, în 23 Decembrie (5 Ianuarie 1910) — în cancelaria consistorului arhiepiscopesc (Strada Măcelarilor nr. 45 parter în dreapta, biroul presidial).

Până la acest termen, va să zică, până Mercuri în (23 Decembrie) 5 Ianuarie la 9 ore a. m. se primesc și oferte închise și sigilate provăzute cu timbru de o coroană și cu vadiu de 5% dela prețul strigării — care s'a stabilit cu 12.000 cor. deci vadiul are să fie 600 cor. în numărări ori hârtii de valoare.

În ziua de licitațiune oferenții cari vor să liciteze verbal au asemenea să pună vadiu de 600 cor. la mâna comisariului consistorial Ioan de Preda fiscal consistorial.

Observăm că preste 50 jugăre arător este semănat cu grâu de toamnă, iar pădurea se va folosi după planul de exploatare și după condițiile speciale, ce se vor stabili în contract.

Condițiile de licitare și alte informațiuni se pot lua dela referentul asesor Nicolae Ivan până la ziua de licitare.

Sibiu din ședința senatului episcopesc ținută la 5/18 Decembrie 1909.

Consistorul arhiepiscopesc.

Concurs.

În conformitate cu dispozițiile pentru administrarea fondurilor și fundațiilor „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“ se publică concurs pentru „premiul Andrei Murășan“ de 300 cor. pe anul 1909.

La concurs se admite orice lucrare originală de cuprins literar, tipărită în Ungaria în cursul anului 1909.

Concurenții vor avea să înainteze până la 1 Aprilie st. n. 1910 biroului Asociațiunii în Sibiu (Str. Șaguna nr. 6) cinci exemplare din lucrările lor. Premiarea autorului se va face în ședința festivă a secțiilor științifice literare ce se va ținea cu ocazia adunării generale din 1910 în Dej. Sibiu, 20 Decembrie 1909.

Șulutu
preșid.

Oct. C. Tăslăuanu
secretar.

Teatru german.

Astăzi, Luni: *Orpheus in der Unterwelt*, operetă. Marți: în beneficiul deoarei Rossi drama *Die Kameliendame*. Mercuri: *Die geschiedene Frau*, operetă. Joi după amiază: *Aus der goldenen Märchenwelt*.

Nr. 647.713/1909.

[451] 1-2

Concurs.

Pentru întregirea posturilor de învățători la școlile române gr. or. din **Turdaș** și **Dâncul-mare** să scrie concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

1. Emolumentele împreună cu postul din Turdaș, comună frunțase cu stație de tren, sunt: 600 cor. plătibile în bani gata în rate lunare anticipative dela biserică; cuartir liber în edificiul școlii; grădina de legumi și lemnele trebuincioase de încălzit.

Cu 1 Iuliu 1910 să va completa salariul fundamental la 1000 coroane, la care să vor adăuga și cuincuenalele după un serviciu de 5 ani dela alegere.

Dela concurenți să recer următoarele:

a) Atestatul despre cel puțin 4 clase gimnaziale.

b) Absolutor de pedagogie.

c) Să posadă perfect limba maghiară.

d) Să aibă atestat de calificațiune cu calculul de „foarte bine”.

e) Să aibă cunoștință din muzica vocală, cei cu muzica instrumentală vor fi preferiți.

2. La postul din Dâncul-mare, salariu 600 cor. din pășunatul comunal, eventual din repartiție; cuartir și lemne de foc în natură.

Dela 1 Iuliu 1910, salariu complet de 1000 cor. cu întregirea dela stat.

Concurenții să îndatorează a să prezenta înainte de alegere în comună, spre a să face cunoscut cu poporul și a să trimită concursurile în termenul arătat subscrisului oficiu.

Orăștie, 1/14 Decembrie 1909.

Vasile Domșa
protopresbiter.

Nr. 893/1909.

[448] 3-3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor de parohi din comunele mai jos însemnate să scrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

1. Tomnatecul de jos, de cl. II-a. După ce la concursurile de mai înainte nu s'au însinuat competenți să admit și candidați cu calificațiune pentru cl. III-a.

2. Ribicioara de sus, de cl. a III-a.

Emolumentele împreună cu aceste posturi sunt cele cuprinse în coala B. pentru întregirea dotațiunii dela stat.

Petenții au a-și așterne rugărilor instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiterial, având a să prezenta în vre-o Duminică sau sâmbăra la biserică spre a cânta și cânta respective celebra.

Brad, la 24 Noembrie 1909.

Oficiul protopresbiterial gr. or. al tractului Zarand în conțelegere cu comitetele parohiale.

Vasiliu Damian
protopresbiter.

Nr. 761/1909.

[450] 2-2

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător la școala gr. or. română din comuna **Bucium-Isbita**, tractul protopresbiterial al Abrudului, să scrie concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreună cu acest post sunt: 600 cor. salariu din repartiție, cuartir și

lemne de foc, iar la timpul său întregirea dela stat.

Doritorii de a ocupa acest post își vor înainta suplicile de concurs normelor din vigoare subsemnatului oficiu protopresbiterial în termenul deschis.

Abrud, 30 Noembrie 1909.

Oficiul protopresbiterial gr. or. al Abrudului în conțelegere cu comitetele parohiale.

Petru Popoviciu
protopresbiter

Nr. 804/909.

[449] 3-3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învățătoresci la școlile confesionale din comunele mai jos numite, protopresbiteratul Mercurei, se scrie concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

1. **Apoldul inf.** cu salariu de 600 cor. și eventuală întregire dela stat și relut de cuartir 60 cor.

2. **Gusu**, cu salariu de 600 cor.

3. **Broșteni**, cu salariu de 600 cor.

Concurenții cu cunoștințe musicale vor fi preferiți.

Cuincuenalele se vor computa numai după serviciu de 5 ani dela alegere.

Posturile se vor ocupa numai la 1 Septembrie 1910, întrucât cei ce vor fi aleși, vor fi angajați pentru anul școlar curent la alte școli.

Învățătorii aleși sunt îndatorați a cânta cu copii la s. liturgie, vor conduce școala de repetiție și vor lucra grădina școlară de pomarit.

Concurenții au să-și așterne rugărilor instruite conform normelor din vigoare subsemnatului oficiu protopresbiterial în termenul indicat, îndatorati fiind a se prezenta în biserică în vre-o Duminică ori sâmbăra spre a-și arăta dexteritatea în cântări.

Mercurea, 30 Noembrie 1909.

Oficiul protopresbiterial gr.-or. rom. al Mercurei, în conțelegere cu comitetele parohiale concernente.

Avr. S. Pecurariu
protopresbiter.

Viță de vie altoită

americană liferează în diferite sorte, garantat curate, în asortiment foarte bogat, deja de ani ca prima și cea mai solidă cunoscută firmă (381) 24-26

Prima plantațiune de vie altoită târnăveană.

Proprietar: **Fr. Caspari.**

Mediaș, nr. 56 (Transilvania).

Rog a cere catalog ilustrat!

Catalogul conține scrisori de recunoștință din toate părțile țării și poate deci fiecare proprietar de vie să se informeze înainte de trimiterea comanda, la o persoană cunoscută despre incontestabila corectitudine a susnumitei firme.

Epilepsie.

Cine suferă de epilepsie, sgârciuri și alte boale de nervi, să ceară broșura despre aceasta. Se capătă gratuit și franco prin (231) 24-52

priv. Farmacia la Lebedă
Frankfurt a/M.

Dela **Librăria arhidiecezană** se poate procura:

Ivea, Cântecul Vetrei luminoase. Pentru voce și pian. Se vinde în favorul asilului pentru orbi „Valra luminoasă” înființat de M. Sa Regina Elisaveta a României.

Prețul 2 coroane, plus porto 30 bani.

Șoșoni și ghete de zăpadă
GALOSZI
de St. Petersburg.

Se fabrică zilnic 60,000 păr.

Singurii contrahenți:
Messtorff Behn & Co.
Viena I.

Vânzare în detalii în toate prăvăliile mai bune de încălțăminte, mode și articole de cauciuc.
(413) 6-10

Daruri de Crăciun!

Toți cei cari doresc a cauza în sânul familiei și rudeniilor bucurie cu ocazia sărbătorilor **Nașterii Domnului** să nu întârzie a-se adresa cu toată încrederea **Librăriei Arhidiecezane din Sibiu**, de unde pot procura următoarele obiecte potrivite pentru daruri:

Cărți:

	K f		K f
Andersen, Povestiri	2-	Hodoș, Martirii, roman istoric	1 50
Anghel, Fantazii, poezii	1 50	„ Departe de lume, romane	1 50
Agârbiceanu, In clasa cultă, romane	1 80	„ Poftă bună, carte de buc.	3-
Augier, Gierin notarul, teatru	45-	Ispirescu, Povestile unchiașului sfânt	1 50
Adam, Constanța pitorească	2-	Iorga, Istoria Românilor pentru poporul Român	3-
Basme din toate ținuturile rom.	1 90	Lupaș, Monografia lui Șaguna legată	6-
Bulwer, Ultimele zile ale cetății Pompei	3-	Lecca, Dreptul vieții, roman	2-
Beldiceanu, Taina	1 50	Maier, Bibl. copiilor și a tinerimei, vol. 2, 3, 4, 5	1-
Boteni, Din satul nostru	1 50	Maupassant, Ivetta, roman	75-
Bernordin, Paul și Virginia, roman	1-	„ Dșoara Fifii, novelă	75-
Börnson, Falimentul, teatru	45-	„ Povestiri, traduc. de Sadoveanu	2-
Bârsan, Mărul, dramă	1-	Meyer Förster, Heidelbergul de altădată, teatru	40-
„ Ramuri, romane	2-	Negri, Versuri, proză, scrieri	1 50
Barcianu, Dicționar german-român, broș. 8-1, leg.	10-	Neculcea, O seamă de cuvinte	35-
român-german sub tipar		Olmezu, Povestiri rimate	35-
Codreanu, Suflete de Copii, povești	80-	Omer, Iliade, trad. de Murnu	4-
Caraivan, Povești de pretutindeni	2-	Onciul, Din istoria României	35-
Czaban, Chipuri și suflete, romane	1 50	Pamfile, Graiul vremurilor, povești	2-
Ciocărlan, Pe plaiu, romane	1 50	Pitiș, Poezii	1-
Cantemir, Descrierea Moldovei	1 90	Pușcariu, Fragmente ist. despre boerii din țara Făgărașului, vol. I. —40, vol. II. —60, vol. III. —80, vol. IV.	5 20
Caterly, Români	2 50	Povestiri de-ale lui Moș Barbă-Albă	1-
Daudet, Sapho, roman	1 50	Russu-Șirianu, Iobăgia I.	3-
Dumbravă Haiduceul, roman	2-	Răduceanu, Cooperatiunea și sistemele cooperative	60-
Dostoievski, Crimă și pedeapsă, I/II roman	4-	Slavici, Povestiri	1 50
Delavrancea, Apus de soare, dramă Sultânica, Romane	2-	Silvan, Valea albă, roman	1 50
Dunăreanu, Răsplata, romane	1 50	Sandu, Pescar de Islanda, roman	1 50
Eminescu, Poezii	1 50	Sadoveanu, Oameni și locuri, nov. Cântecul amintirii,	2-
„ Proză	1-	Șpan, Viața și act. lui Dr. Barcianu Școala lui Șaguna	1-
„ Lais, comedie	1-	Theodorian, Sângele Solovenilor, roman	1 50
Farago, Versuri	1 50	„ Calea sufletului, nov.	1 50
Florescu, Sanda, teatru	35-	Schiller, Fecioara dela Orlean, dramă, trad. de M. Cuntan	90-
Goga, Ne chiamă pământul, poezii	2-	Vlahuță, Poezii	2-
„ Poezii	2-	„ Din trecutul nostru	3 50
Gorun, Robinson în țara Românească, roman	1-	„ File rupte	2 50
Gane, Spice, romane	2-	„ Clipe de liniște, romane	1 50
Gârleanu, Bătrânii, romane	3-		
„ Intr'o noapte de mai, romane	2-		
Genlis, Povestiri morale pentru tinerime	1 50		
Iosif, A fost odată, poveste în versuri	30-		
Holban, Oameni celebri	3 50		

Iosif Neskudla, Olmütz

fabrică de stofe bisericesti, paramente recușite de metal și prapore.

Recomandă: **Feloane, ornate pentru Diaconi, Patrafire, Prapore, Steaguri pentru societăți, Baldachine** etc. confecționate exact după ritul gr.-ortodox, apoi **Potire, Cruci, Cădelnițe, Candile, Discuri, Stea, Copie, Lingurițe** și a predat pentru orice comanda

reprezentanța sa

Librăriei arhidiecezane, Sibiu,

de unde obiectele sus numite se pot procura cu prețuri de fabrică afară din cale moderate; tot la Librăria arhidiecezană

(103) 41-52 se execută și încasările numitei firme.